

Pražská vysoká škola psychosociálních studií

**Vliv materialistické hodnotové orientace na výběr
životního partnera u žen**

Benáková Aneta

Vedoucí práce:

Doc. PhDr. Karel Hnilica, Csc.

Praha 2013

Prague College of Psychosocial Studies

**The influence of materialistic value orientation to choose
a life partner for women**

Aneta Benáková

The Diploma Thesis Work Supervisor:

Doc. PhDr. Karel Hnilica, Csc.

Prague 2013

Prohlašuji, že jsem svou bakalářskou práci vypracovala samostatně a výhradně s využitím pramenů a literatury uvedené v seznamu.

V Praze, dne 22.4.2013

.....

Děkuji panu Doc. PhDr. Karlu Hnilicovi, Csc. za odborné vedení a pomoc při vytváření této bakalářské práce, za jeho cenné rady, připomínky, vstřícnost a ochotu.

ANOTACE

Bakalářská práce se zabývá vlivem materialistické hodnotové orientace u žen na kritéria výběru životního partnera. Práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou část. Teoretická část je dále rozdělena do čtyř kapitol. V první kapitole se zaměřuje na vymezení pojmů hodnota, hodnotová orientace a v další kapitole se pak zabývá problematikou pojmu materialismus. Ve třetí části se vymezuje pojem partnerské vztahy a v poslední kapitole se zaměřuje na kritéria výběru partnera u žen z pohledu evoluční psychologie. V praktické části bakalářské práce je popsán průběh a výsledky výzkumu provedeného pomocí dotazníkového šetření s cílem zjistit, jaký vliv má u žen materialistická hodnotová orientace na kritéria výběru životního partnera.

KLÍČOVÁ SLOVA

materialismus, materialistická hodnotová orientace, hodnoty, hodnotová orientace, výběr partnera, evoluční psychologie

ABSTRACT

This bachelor thesis deals with the influence of materialistic value orientation of women on selection criteria for a life partner. The work is divided into two parts, the theoretical and practical part. The theoretical part is allocated into four chapters. The first chapter focuses on notions of value, value orientation and the next chapter deals with the concept of materialism. In the third section defines the concept of partner relationships and in the last chapter focuses on the criteria for choosing a partner for women from the perspective of evolutionary psychology. In the practical part of this thesis describes the process and results of research carried out by means of a questionnaire survey to determine the effect of women materialistic value orientation on selection criteria for a life partner.

KEYWORDS

materialism, materialistic value orientation, value, value orientation, partner selection, evolutionary psychology

OBSAH

ÚVOD.....	9
TEORETICKÁ ČÁST.....	10
1 HODNOTY.....	10
1.1 Základní procesy vzniku hodnot.....	11
1.2 Základní funkce hodnot.....	11
1.3 Klasifikace hodnot.....	12
1.4 Hodnotové preference.....	14
1.4.1 Hodnotové preference v ČR.....	14
1.5 Hodnotová orientace.....	14
1.5.1 Hodnotová orientace v ČR.....	15
1.6 Hodnotová struktura.....	15
1.6.1 Koncept hodnotových struktur Ronalda Ingleharta.....	15
1.6.2 Hodnotové struktury v ČR.....	16
2 MATERIALISMUS.....	18
2.1 Materialistické hodnotové orientace v ČR.....	18
2.2 Otázky týkající se materialismu.....	19
3 INTERPERSONÁLNÍ VZTAHY.....	21
3.1 Láska.....	21
3.2 Partnerské vztahy.....	22
3.2.1 Partnerské vztahy v minulosti a dnes.....	22
3.3 Sňatkový trh.....	23
3.3.1 Sňatečnost v ČR.....	23
4 VÝBĚR PARTNERA.....	25
4.1 Výběr partnera z pohledu evoluční psychologie.....	25

4.1.1 Výběr partnera u žen z pohledu evoluční psychologie.....	26
4.2 Materialismus a manželství	27
PRAKTICKÁ ČÁST	29
5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ	29
5.1 Cíl výzkumného šetření	29
5.2 Výzkumné hypotézy	29
5.3 Výzkumný vzorek	31
5.4 Metody výzkumu dat.....	33
5.5 Sběr dat	34
5.6 Způsob zpracování dat	34
6 VÝSLEDKY VÝZKUMU	36
6.1 Otázka č. 3	36
6.2 Otázka č. 6	36
6.3 Otázky č. 7-14.....	37
6.4 Otázka č. 15	42
6.5 Otázka č. 16	42
6.6 Otázky č. 17-22.....	44
7 ZÁVĚR VÝZKUMU	48
7.1 Hypotéza 1	48
7.2 Hypotéza 2	49
7.3 Hypotéza 3	49
7.4 Hypotéza 4	50
7.5 Hypotéza 5	51
ZÁVĚR.....	52
SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY	54
PŘÍLOHA.....	I

ÚVOD

Výběr budoucího životního partnera je situací, která v životě nemine nejspíš žádnou ženu. Při výběru partnera jsou ženy ovlivněny mnoha faktory, které se odrážejí na kritériích, podle nichž vybírají mezi potencionálními partnery „toho pravého“. Jsou ovlivněny jak výchovou rodičů, tak sociálním prostředím, také svými postoji, ale i životními hodnotami.

Když jsem se zamýšlela nad tématem své bakalářské práce, věděla jsem, že problematika, kterou se budu ve své práci zabývat, mě musí nějakým způsobem zajímat a zároveň být co nejvíce aktuální. Každou chvíli se objevují články v bulvárních časopisech, že si některé ženy berou bohaté muže kvůli jejich majetku, protože to jsou tzv. „zlatokopky“. Tyto označené ženy se brání tím, že svého partnera milují a že to jsou jen pomluvy. Proč si některé ženy vybírají jen bohaté partnery a jiné ne? Čím jsou ovlivněny kritéria jejich volby?

V své bakalářské práci se budu věnovat vlivu materialistické hodnotové orientace na kritéria výběru životního partnera u žen. Pokusím se ukázat, jaká kritéria při výběru partnera jsou pro materialisticky orientované ženy více důležitá a jaká jsou méně důležitá. Dále se zaměřuji na to, v čem se liší více materialistické ženy od těch méně materialisticky založených.

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí. První část, teoretická, obsahuje čtyři kapitoly, přičemž úkolem první kapitoly je vysvětlit, co jsou hodnoty a hodnotová orientace, jak vznikají a co ovlivňují. Druhá kapitola nastiňuje pojem materialistické hodnotové orientace. Třetí kapitola popisuje vzhled partnerských vztahů a na ni navazuje čtvrtá kapitola, která se zabývá výběrem partnera.

Po teoretické části následuje část praktická, která zachycuje průběh, výsledky a závěr výzkumu, který byl proveden za účelem zjištění, jak ovlivňuje ženy jejich materialistická hodnotová orientace kritéria výběru životního partnera.

TEORETICKÁ ČÁST

1 HODNOTY

Názor psychologů na pojem hodnot je nejednoznačný, a to díky rozdílům v přístupech, kritériích a empirických zkušenostech jednotlivých psychologů. Nelze vyloučit, že širší intelektuální vlivy, osobnostní preference a vlastnosti autorů mají podíl na názorových nesouladech v pojetí hodnot jako takových. Koncept hodnot je základním pojmem, který nelze definovat nominální definicí, a proto není možné jednoznačně říci, co hodnoty jsou.

Významným psychologem, který se zabýval pojetím hodnot, byl Abraham Maslow. Cakirpaloglu popisuje jeho pokusy o definování konceptu hodnot. Uvádí, že Maslow považuje hodnoty za „*instinktivní připravenost člověka pro vývoj vlastních potenciálů v souladu s danou kulturou, používá však i pojem intrinsické hodnoty, čímž zdůrazňuje jejich pudovou podstatu*“ (cit. dle CAKIRPALOGLU, 2004, s. 257). Další psychologické hledisko nabízí například Nakonečný, jenž hovoří o hodnotách v užším a širším slova smyslu přičemž podle něj v užším slova smyslu znamená hodnota to, co je dobré, v širším smyslu je to pojetí dobrého a špatného (NAKONEČNÝ, 2009).

Podle Říčana jsou hodnoty „*nejobecnější postoje, které určují celý životní styl a orientaci člověka ve světě*“ (ŘÍČAN, 2010, s.109).

Hayesová zase označuje hodnoty jako „*poměrně stálé osobní předpoklady, které leží v samém základu postojů. Týkají se obecných principů, jako například toho, co je morální nebo sociálně žádoucí*“ (HAYESOVÁ, 1998, s. 97).

Každá společnost vlastní několik tradičních hodnot, které jsou obecně přijatelné a považované za dobré a jsou fixované a ochraňované kulturou. Na druhou stranu však hodnoty nejsou vždy stabilní kategorií, podléhají mnoha vlivům, jako jsou například historické, vývojové a sociální vlivy a to jak na úrovni jednotlivce, tak na úrovni celé společnosti. Na vznik, strukturu a podobu hodnot ve společnosti mají značný vliv i média.

1.1 Základní procesy vzniku hodnot

Řada autorů chápe vznik a utváření hodnot jako důsledek socializačního procesu. Kasíková a Vališová vysvětlují, že v rámci každé společnosti existuje určitá skupina hodnot, která je všeobecně uznávána a předávána z generace na generaci. Členové společnosti jsou k takovýmto hodnotám vedeni od dětství v rámci jejich socializace¹ a enkulturace². Když člověk vrůstá do společnosti, nejprve jej ovlivňuje nejužší sociální prostředí – rodina, o něco později je vystaven vlivu vrstevnické skupiny a školy (sekundární socializace), v dospělosti pak člověka ovlivňuje například pracoviště. V rámci socializace jedinec prochází procesem vývoje hodnotového vědomí směrem od heteronomního (předkládaného autoritou) k autonomnímu - nezávislému (KASÍKOVÁ a VALIŠOVÁ, 2007).

Jedna z nejznámějších teorií hodnot v současné sociologii - koncepce Ronalda Ingleharta se shoduje s jiným chápáním socializace jako rozhodujícího proces utváření hodnot v jedinci. Mezi centrální hypotézy Ronaldova konceptu patří socializační hypotéza, která očekává dvě vzájemně podmíněné skutečnosti. První skutečnost předpokládá, že hodnoty se v sociálním prostředí usazují prostřednictvím socializace a druhá je přesvědčena, že hodnoty mají vysokou tendenci k neměnnosti, jsou stále vůči změnám.

1.2 Základní funkce hodnot

Když poznáváme podoby hodnot jako sociálních faktů, poznáváme zároveň i možnosti jejich působení v různorodých funkcích. Poznáváním funkcí hodnot můžeme rozpoznat i hodnoty samotné a zároveň můžeme nalézt důležité souvislosti, v nichž můžeme poznatky o podobě hodnot interpretovat. Hodnoty

¹ „...postupné začleňování jedince do společnosti prostřednictvím nápodoby a identifikace“(HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s. 548).

² „formální i neformální přejímání kulturních norem a zkušeností jedince v průběhu jeho ontogeneze“(HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.141).

ve společnosti mají mnoho funkcí. Prudký ve své knize *Inventura hodnot* popisuje devět funkcí hodnot. Hodnoty mohou fungovat různě, například jako:

- a) *stavební kameny kultury,*
- b) *součásti utváření obsahu sociálních fenoménů a vztahů,*
- c) *jeden z definičních znaků osobnosti,*
- d) *zdroj motivace chování,*
- e) *součásti identifikátorů skupiny či etnika, společenství nebo i institucí,*
- f) *zdroje sociální a kulturní soudržnosti,*
- g) *zdroje a charakteristiky rozvrstvení a hierarchizace společnosti,*
- h) *atribut morálky,*
- i) *základy politických filozofií a ideologií (přístupů ke světu jako ideologickému objektu) (PRUDKÝ, 2009, s. 45).*

1.3 Klasifikace hodnot

Klasifikace hodnot je důležitá zejména pro srovnávací výzkumy. O takovou klasifikaci se pokusilo mnoho výzkumníků. Například L.V. Gordon rozeznává několik interpersonálních hodnot:

- *Podpora: získat oporu, porozumění, souhlas, ohleduplnost, povzbuzení;*
- *Konformita: projevat souhlas, být korektní, dodržovat uznávaná pravidla chování, přizpůsobovat se, učinit to, co je uznáno za správné;*
- *Uznání: být uznáván, vyhledáván, považován za důležitého, být chválen, získávat obdiv a úctu;*
- *Nezávislost: mít právo samostatně se rozhodnout, dělat to, co subjekt uzná za vhodné, mít autonomii;*
- *Benevolence: být ohleduplný k jiným, velkorysý, uznalý, pohotový k prominutí nezávažného přestupku;*
- *Vůdcovství: Prosazovat se, být dominantní, mít moc, autoritu, udílet příkazy, vést, kontrolovat (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2009, s. 257).*

Jiný klasifikační systém hodnot vytvořil na výsledku průzkumu sociální psycholog Milton Rokeach (1973), který navrhl seznam včetně dvou sad hodnot: cílové hodnoty a instrumentální hodnoty. Cílové hodnoty se vztahují k žádoucím cílovým stavům existence - cíle, kterých by člověk rád dosáhl během svého života a které se mohou lišit mezi různými skupinami lidí v odlišných kulturách. Instrumentální hodnoty se vztahují k výhodnějším způsobům chování. Jedná se o vhodnější modernizované chování, nebo prostředek k dosažení cílové hodnoty.

Tabulka 1: Cílové hodnoty a instrumentální hodnoty

CÍLOVÉ HODNOTY	INSTRUMENTÁLNÍ HODNOTY
pohodlný (prosperující) život	ambice (cíle, aspirace)
vzrušující (aktivní) život	tolerance (otevřenost)
pocit, že bylo něčeho dosaženo	kompetence (schopnost, účinnost)
svět v míru (bez válek nebo konfliktů)	radost (lehké srdce, veselost)
rovnost (bratrství, stejné šance pro každého)	čistota (pořádný, milý)
jistota pro rodinu (starat se o své milované)	odvaha (stát za přesvědčením)
svoboda (nezávislost, svoboda rozhodování)	shovívavost (promíjet jiným)
šťěstí (spokojenost)	pomoc (starat se o blaho druhých)
vnitřní harmonie (soulad se sebou samým)	čestnost (upřímnost, pravdivost)
zralá láska (duchovně-sexuální důvěrnost)	fantazie (smělost, tvořivost)
Národní jistota (před útoky na vlast)	nezávislost (soběstačnost)
příjemnost (příjemný, slastiplný život)	intelekt (inteligence, reflexivita)
Spasení (k věčnému životu)	logičnost (konzistentní, racionální)
Sebeúcta (respekt k sobě samému)	milující (něžný, oddaný)
Společenské uznání (respekt, obdiv)	poslušný (vědomý povinností)
Pravé přátelství (úzké kamarádství)	zdvořilý (dobře vychovaný)
moudrost (hluboké porozumění životu)	odpovědný (spolehlivý)
	ovládající se (zdrženlivý)

(Převzato z ROKEACHA, 1973).

1.4 Hodnotové preference

Hodnotové preference můžeme chápat jako hodnotový žebříček, tj. určitá podoba hierarchizace hodnot pro porovnání hodnot mezi různými úrovněmi. U hodnotových preferencí je důležité, zda jde o hodnoty životní, které vyjadřují vztah k podstatným atributům vlastního života daného jedince. Jsou podstatné a mají výraznou tendenci ke stabilitě a neměnnosti. Hodnotovými preferencemi jsou hodnoty postoje, normy, mínění a přesvědčení, které motivují chování lidí.

1.4.1 Hodnotové preference v ČR

V České republice se v letech 1991-2007 prováděly výzkumy hodnotových preferencí. Na začátku sledovaného období se na nejdůležitějším místě umístila „rodina“ a místo blízko ní patřilo hodnotě „práce“. Za těmito hodnotami patřila další místa v žebříčku hodnotových preferencí „přátelům a známým“ a „volnému času“ a s velkým odstupem pak i „politice“ a „náboženství“. Na konci sledovaného období byla stále nejvýraznější životní hodnotou „rodina“, na druhém místě už ale byli „přátelé a známí“, dále „práce“ a „volný čas“ a opět s velkým odstupem „politika“ a „náboženství“ (PRUDKÝ, 2009).

1.5 Hodnotová orientace

Hodnotová orientace vyjadřuje specifikaci hodnot přijatých daným jedincem v procesech a zaměřeních. Můžeme je chápat jako specifikace obsahu hodnotových preferencí. I hodnotové orientace můžeme uspořádat. Avšak od hodnotových preferencí se odlišují tím, že v sobě obsahují určité zastavení pohledu na hodnoty. Vyjadřují směr, kterým se budou hodnoty s velkou pravděpodobností ubírat. Díky hodnotovým orientacím je možné vytvořit převládající zaměření hodnot u určitého subjektu.

1.5.1 Hodnotová orientace v ČR

Prudký uvádí, že první poznatky o hodnotové orientaci vyplývají z porovnání váhy a pořadí tendencí v hodnotových orientacích společnosti v ČR. Vychází při tom z porovnání v roce 2007 s přihlédnutím k výsledkům z roku 2005. Suverénní je pozice „hédonistických“ (prožitkových) orientací. Skupina zasahující 60 až 70% populace ČR zahrnuje „individualistické“ orientace, ale také orientace „rovnostářské“ (rovnost je základní politickou hodnotou), „liberální“ (svoboda je základní politickou hodnotou) a „konformní“ (přizpůsobení se dominantním názorům a normám skupiny a společnosti). „Etastické“ (postoj, který zdůrazňuje roli státu při řešení společenských a hospodářských problémů) a „xenofobní“ (strach z neznámého) orientace jsou příznačné pro 40 až 50 % dospělé populace v ČR. Nejnižší podíl je příznačný pro explicitně „náboženské“ hodnotové orientace (PRUDKÝ, 2009).

1.6 Hodnotová struktura

Hodnotová struktura je termín zachycující vzájemně provázaný celek atributů hodnot nositele – jeho hodnotových preferencí, orientací a hodnotového rámce. Jsou jím i vyjádřeny vzájemné vztahy, hodnotová statika a dynamika, jejich vývoj a trvání. Prudký dodává *„hodnotová struktura tak vyjadřuje obecnější pojmové uchopení podoby uspořádanosti a vztahů mezi hodnotami přijatými a vyznávanými daným subjektem. V širším slova smyslu může jít také o problém uspořádanosti hodnot mezi subjekty, například i v dimenzi společenské vrstvy, státu, kultur a vztahů mezi nimi“* (PRUDKÝ, 2009, s. 37).

1.6.1 Koncept hodnotových struktur Ronalda Ingleharta

Koncept Ronalda Ingleharta je nejužívanějším, ale také i nejvíce kritizovaným pohledem na analýzu hodnotových struktur. Inglehart staví svůj

přístup na konceptu Maslowovy pyramidy potřeb³. Rozdělení potřeb chápe jako východisko pro rozdělení hodnot do dvou skupin: materialistické a postmaterialistické. Podle něj materialistické potřeby nemají pouze hmotnou podobu, ale patří do nich i hodnoty bezpečí, zabezpečení, stabilní ekonomika, hodnoty jistoty a trvalosti řádu, boj proti kriminalitě a růstu cen, respektování sociálního řádu a zajištění základních hmotných potřeb. Mezi postmaterialistické hodnoty podle Ingleharta patří naplňování seberealizačních a sociálních potřeb, svoboda projevu, podílení se na moci, bližší mezilidské vztahy, participace na řízení v zaměstnání apod.

Inglehart přichází s dvěma hypotézami, které se vztahují na jeho koncept hodnotových struktur. První hypotéza se nazývá hypotéza vzácnosti. Podle něj v období ekonomického dostatku a dostatku bezpečí se hodnotová struktura přesouvá k vzácnějším postmaterialistickým hodnotám, jako je seberealizace, vyšší participace, rozsáhlejší a bohatší sociálně-politická existence. Naproti tomu v období úpadku a ekonomickém nedostatku je vyvolána vyšší orientace na ekonomické a další materiální hodnoty.

Druhá hypotéza je hypotéza socializace. Zakládá se na důležitosti naučeného vzorce při tvorbě hodnot, hlavně v období adolescence. Pokud má jedinec v období adolescence zkušenost s převahou materialistických či postmaterialistických hodnot, má to velký význam pro vytvoření hodnotových struktur v dospívání. Tento základ hodnotových struktur mají jedinci tendenci si uchovat po celý život.

1.6.2 Hodnotové struktury v ČR

Podle poznatků o hodnotové struktuře společnosti v České republice (dle postupu R. Ingleharta) je v současnosti patrná převaha smíšených hodnot

³ uspořádání potřeb dle důležitosti uspokojení: a) fyziologické, nižší – hlad, žízeň, sex, spánek; b) psychogenní, vyšší – potřeba bezpečí a jistoty, lásky, uznání a seberealizace (HARTL a HARTLOVÁ, 2009)

(nacházejících se mezi materialistickými a postmaterialistickými) nad materialistickými a materialistických hodnot nad postmaterialistickými. Mírou přesahu materialistických nad postmaterialistickými hodnotami se naše společnost přibližuje například Finsku nebo Německu. Jiná situace je však v Rakousku, nebo v Itálii, kde převažují nejsilněji postmaterialistické hodnoty nad materialistickými.

Prudký říká, že nositelé postmaterialistických hodnot jsou zřetelně rozpoznatelní. Především jsou to mladší lidé, výrazněji jedinci s vyšším vzděláním, s vyššími příjmy a s vyšším sociálním statusem, především z Prahy a velkých měst a dále z Královehradeckého a Pardubického kraje (PRUDKÝ, 2009).

2 MATERIALISMUS

W. Belk tvrdí, že materialismus je stav, kdy spotřebitel přikládá význam pozemským majetkům. Na nejvyšších úrovních materialismu se takové majetky stávají ústředním bodem v životě člověka a ten věří, že poskytují největší zdroje spokojenosti či nespokojenosti (BELK, 1985). Podle Marshy L. Richinsové a Scotta Dawsona je materialismus hodnota, která ovlivňuje způsob, jakým lidé interpretují své prostředí a strukturují své životy. Hnilica interpretuje jejich myšlenku tak, že *„materialismus je podle těchto autorů hodnotovou orientací, v níž se zrcadlí význam, který jedinec klade na získání a vlastnění materiálních statků coby forem chování nutných nebo potřebných k dosažení žádoucích cílových stavů, včetně štěstí“* (cit. dle HNILICI, 2005, s. 386).

Richinsová a Dawson rozdělují materialismus do tří dimenzí. První dimenzí je ústřednost – ústřední roli pro materialisty hraje získávání a vlastnění objektů a mají je na samém vrcholu hierarchie hodnot. Další dimenzí materialismu je štěstí. Materialisté pokládají získávání hmotných statků za nezbytné pro dosažení štěstí a spokojenosti v životě. Poslední dimenzí je úspěch. Podle množství a kvality nabytých hmotných statků hodnotí materialisté jak svůj, tak i úspěch druhých (RICHINS a DAWSON, 1992).

2.1 Materialistické hodnotové orientace v ČR

BARIEKZAHYOVÁ aj. (2009) studovali vliv sociálního statusu a materialistické hodnotové orientace na spokojenost se životem u studentů středních škol a zjistili, že čím vyšší je sociální status rodiny, ve které se student narodil, tím méně je tento student materialistický. Ukázalo se, že nejvíce materialistických studentů je na středních odborných učilištích (SOU) a nejméně materialistů je mezi studenty gymnázií. Díky výzkumu se zjistilo, že čím jsou studenti více přesvědčeni o tom, že materiální věci jsou podmínkou k dosažení štěstí, tím méně jsou spokojenější.

Bariekzahyová a spolupracovníci vyšli z předpokladu, že čím více je jedincům upřeno dosažení vyššího sociálního statusu prostřednictvím vzdělání, tím silněji mohou usilovat o získání vlivu, prestiže a úcty prostřednictvím demonstrování materiálních symbolů sociálního statusu (BARIEKZAHYOVÁ aj., 2009). Výsledky jejich výzkumu potvrdily i fakt, že typ střední školy, kterou daný student studuje, ovlivňuje jeho materialistickou hodnotovou orientaci a tím i kvalitu jeho života.

K. HNILICA (2005) provedl výzkum vlivu materialismu, sebeúcty, neuroticismu a extroverze na spokojenost se životem. Zjistil, že čím více jsou lidé neurotičtí, tím více jsou materialističtí a tím nižší mají sebevědomí. Dále také vyzkoumal, že čím více lidé věří, že jejich štěstí je závislé na jejich majetkových poměrech, tím méně jsou spokojeni se svým životem. Tento fakt souvisí i s tím, že čím více jsou jedinci neurotičtí, tím více si myslí, že nejsou šťastní, protože nemají dostatek majetku.

2.2 Otázky týkající se materialismu

Jedna z předních otázek týkajících se materialismu je ta, zda je materialismus pozitivní nebo spíše negativní vlastnost. Belk uvádí, že většina psychologů tvrdí, že se spíše přibližuje k negativní vlastnosti, ale Csikszentmihalyi a Rochberg-Halton v roce 1978 a 1981 předpokládají, že materialismus není nutně buď dobrý, nebo špatný. D'Arcy v roce 1967, Masson roku 1976 a Belk v roce 1975 poukazují na psychopatologii masochismu, sebe-návist, mentální anorexii a další sebe-destruktivní nutkání, které mohou být základem pro úmyslné sebe-odmítnutí materiálních zdrojů spokojenosti (cit dle BELKA, 1985). Na druhé straně, materialistické rysy chamtivosti, lakoty a závisti mohou být také patologické a mohou vést třeba k lidské bídě spíše než ke štěstí.

Belk popisuje další otazník nad materialismem, zda je materialismus v podstatě egoistická vlastnost, která se staví proti altruismu⁴ a jinému takovému prosociálnímu chování, jako je rozdávání. Altruismus a egoismus podle něj nejsou v protikladu, a že zřejmě altruistické chování je egoisticky motivováno (BELK, 1985).

Jako možný další problém pojetí materialismu je dopad materialismu na mezilidské vztahy. Ve výchově dětí máme tendenci k vyvolávání požadovaného chování dáváním, odpíráním a odnímáním materiálních odměn jako jsou například potraviny, hračky a další dárky, které dospělí dávají dětem. Použití těchto spotřebních položek jako odměn může podpořit materialistické motivace. Otázkou je, zda poskytování hmotných statků je adekvátní náhradou za více přímé mezilidské projevy lásky.

⁴ „nesobecký charakter mezilidských vztahů, láska pro blaho druhých; projevuje se myšlením, cítěním a jednáním kt. bere ohled na ostatní lidi“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.33)

3 INTERPERSONÁLNÍ VZTAHY

Vztahy mezi lidmi tvoří jednu z oblastí společenských vztahů. Na rozdíl od jiných společenských vazeb zdůrazňují vztah člověka k člověku. Interpersonální vztahy mají mnoho podob, například vztahy mezi rodiči a dětmi, přátelské, kolegiální a i partnerské a manželské vztahy.

Šimíčková-Čížková popisuje vztahy lidí tak, že „*některý člověk je pro nás pouze známým, zatímco s jiným máme blízký, důvěrný až intimní vztah, společnost jedněch lidí nám přináší uspokojení, zatímco jiným se raději vyhýbáme*“ (ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, 2004, s. 104). Podstatou interpersonálního vztahu je způsob meziosobního kontaktu, jenž se vysvětluje základními pojmy, například pojmem komunikace.

3.1 Láska

HARTL A HARTLOVÁ definují lásku jako „*kladný, silný emocionální vztah k jiné osobě, ideji, věci i k sobě samému*“ (HARTL a HARTLOVÁ, 2009, s.289). Láska je specifický lidský vztah, který má různé formy: mateřská, altruistická či erotická láska. Pod pojmem erotická láska si můžeme představit vrozený geotropismus (přitažlivost druhého pohlaví) a sexuální atraktivitu. Sternberg rozlišil několik druhů lásky:

- *Zalíbení („liking“): intimita;*
- *Zamilování („infatuation“): vášeň;*
- *Osudová láska – imaginární („fatuous love“): vazba a vášeň;*
- *Družná láska („companionate love“): intimita a vazba;*
- *Romantická láska („romantic love“): vášeň a intimita;*
- *Dovršená (plná) láska („consummate love“): vazba, vášeň a intimita (cit. dle NAKONEČNÉHO, 2009, s. 368-369).*

Dovršení (plné) lásky je životní partnerství, které má hluboké biologické kořeny, protože v rámci partnerství lze lépe pečovat o děti. V tomto smyslu

směřuje evoluční strategie ke vzniku pevných svazků a vytváří ze sexuálních partnerů rodiče.

3.2 Partnerské vztahy

Partnerské vztahy se utvářejí na základě mnoha fenoménů, jako je například atraktivita. Atraktivitu můžeme rozdělit na atraktivitu fyzickou (vzhled) a atraktivitu osobní (osobnostní rysy a vlastnosti, názory, přesvědčení, postoje, zájmy, ale také socioekonomický status). Při prvotním navazování vztahu nás nejvíce ovlivňuje atraktivita fyzická, protože z prvních krátkých kontaktů s určitým jedincem, který je pro nás dosud neznámý, těžko můžeme posoudit, jaké jsou například jeho postoje, názory a socioekonomické zázemí.

3.2.1 Partnerské vztahy v minulosti a dnes

Dříve bylo běžné, že jedinci neměli možnost si vybrat sami svého partnera pro společný život, protože sňatky jim předem domlouvali jejich rodiče. Hlavním cílem sňatku dvou lidí bylo spojení majetku dvou rodin, nikoliv vytvořit emoční a sociální zázemí prostým spojením dvou lidí, kteří se milují, do svazku manželského. S příchodem osvícenství, které prosazovalo individualitu jedince, se snížil počet předem domluvených sňatků a dal se prostor k vytvoření manželství z lásky.

Na konci 19. století se začalo měnit postavení žen ve světě. Do té doby vládl názor, že ženy jsou podřízené mužům. S uznáním rovnoprávnosti žen se začaly proměňovat i partnerské vztahy a jedinci si začali vybírat partnera pro manželství podle toho, jakého oni sami chtěli. S příchodem nového pohledu na manželství a sňatky přišel i nový pohled na rozvody. Dříve nebylo zvykem se rozvádět, pokud se manželům v jejich vztahu nelíbilo, takže spolu většinou zůstali do konce života. Od té doby rozvodovost stále roste, protože už není pro lidskou společnost takové tabu jako dříve.

S příchodem antikoncepce se obraz rodiny rozpadá. Ženy si plánují početí dítěte a stávají se tím svobodnější v sexuálním životě. Podle Ingleharta probíhá v dnešní době tzv. „tichá revoluce“, což znamená, že pro partnery již není tak důležitá ekonomická zajištěnost jejich svazku, jak tomu bylo v předcházejících letech. Nyní se jedinci snaží zaměřovat sami na sebe a na své vlastní pocity a zájmy (INGLEHART, 2006). S tím souvisí i proměna kritérií při výběru životního partnera. Dříve se kladl velký důraz na socioekonomický status jedince, ale dnes už partnerům jde o to, aby si spolu rozuměli a byli ve vztahu spokojeni.

3.3 Sňatkový trh

Možný popisuje sňatkový trh jako prostor, sociální prostor, kde se lidé setkávají, seznamují se, zvažují a vytřídí se a po těchto procesech směřují s vybraným partnerem k manželství. Někteří se na tento trh vracejí, například po rozvodech nebo po ovdovění (MOŽNÝ, 2002).

Vyhledávání na sňatkovém trhu obecně představuje značnou nejistotu ohledně dlouhodobých vlastností budoucího manžela. Přestože období „randění“ a následně společného soužití snižuje tyto nejistoty, některé změny s přibývajícím věkem nelze předvídat v dostatečném předstihu. Kalmijn tvrdí, že nejistota je obzvláště nápadná na sňatkovém trhu, například když byl jedinec v předešlém manželství „produktivní“ (např. tím, že z něj má děti), může po rozvodu tato skutečnost snižovat jeho přitažlivost pro nové manželské kandidáty (KALMIJN, 1994). Další fází při výběrovém párování je situace, v níž jsou více zapojeny psychologické faktory jako například láska.

3.3.1 Sňatečnost v ČR

Katrňák (2001) provedl výzkum sňatečnosti v devadesátých letech a zjistil, že v průběhu těchto let klesá v České republice sňatečnost a vytváří se nová demografická struktura, v níž se objevuje více svobodných jedinců mezi

mladými lidmi. V roce 1989 bylo v České republice uzavřeno 81 tisíc sňatků, v roce 1999 to bylo 54 tisíc sňatků. Za tímto poklesem stojí především pokles sňatečnosti v mladých věkových skupinách. Podle Rychtařikové bychom za poklesem sňatečnosti měli vidět nepříznivé ekonomické podmínky transformující se do české společnosti. Růst životních nákladů a nákladů na děti vede k tomu, že mladí lidé nevstupují do manželství tak často jako dříve, protože nejsou dostatečně ekonomicky a sociálně zabezpečeni (cit. dle KATRŇÁKA, 2001).

4 VÝBĚR PARTNERA

Každý z nás potká za život údajně 100 až 150 lidí, s nimiž by měl šanci mít spokojené a šťastné soužití. Jak ale poznáme, která z oněch vhodných bytostí je ta pravá? Nejsme nadáni nadpřirozenou silou, která nám umožňuje nahlédnout do duší našich potencionálních partnerů a partnerek a ani všechny celkem spolehlivé diagnostické testy, podle kterých bychom zjistili jejich osobnostní rysy, nám nejsou v reálných životních situacích nic moc platné. U žen je v naší kultuře stále ještě hodnota pro manželství založena dost na vnější přitažlivosti, na zdraví jako předpokladu úspěšné reprodukce a zřejmě i na schopnosti vytvořit ten těžko definovaný pocit domova.

4.1 Výběr partnera z pohledu evoluční psychologie

Evoluční psychologie se dívá na výběr partnera pomocí Darwinovy evoluční teorie. Charles Darwin přišel s revolučním vysvětlením záhad páření jedinců. Buss popisuje, že se Darwin na začátku své teorie zaměřoval na podivný způsob, jakým se u některých živočichů vyvinuly některé znaky, které jsou zdánlivě překážkou k jejich přežití v přírodě (BUSS, 2009). Darwin po nějaké době došel k závěru, že tyto znaky se vyvinuly proto, aby vedly k lepší reprodukční zdatnosti jejího majitele (např. paví pera), tím pádem jim dodává výhodu v soutěži o vytouženou samici a tím i pokračování jeho genetické linie.

Podle Darwina má pohlavní selekce dvě formy. První z nich spočívá v soupeření příslušníků stejného pohlaví při namlouvání druhého pohlavní a výsledek jejich souboje usnadní vítězi sexuální dostupnost u příslušnic druhého pohlaví. Vyhrává většinou buď silnější, inteligentnější nebo rychlejší tvor. Svým vítězstvím v souboji má větší šanci uspět u samic svého druhu. Větší frekvence páření umožňuje větší počet potomků a tím pádem i větší možnost pokračování jeho genetické linie.

Druhá forma Darwinovy pohlavní selekce se týká výběru partnera na základě preferencí určitých vlastností budoucího partnera. Buss říká, že tvorové,

kteří disponují určitými vlastnostmi, jež se upřednostňují v kritériích výběru partnera, jsou vybíráni častěji a jejich genům se tedy daří lépe. Naopak u tvorů, kteří takovéto vlastnosti nemají, se snižuje možnost pářit se a jejich geny zanikají (BUSS, 2009). Kenrick tvrdí, že na základě této teorie by mohli evoluční psychologové navrhnout, aby historicky úspěšné chování v partnerském výběru nadále ovlivňovalo aktuální partnerské volby, neboť tato vybraná chování vedla k pokračování existence a prosperity lidstva (cit. dle SHOEMAKE, 2007).

4.1.1 Výběr partnera u žen z pohledu evoluční psychologie

Vlastnosti, které ženy preferují, nemají neměnnou charakteristiku. Vzhledem k tomu, že se vlastnosti časem mění, musejí ty ženy, které se ocitly na sňatkovém trhu, velmi dobře zkoumat a pečlivě vybírat potencionálního životního partnera. Buss naznačuje, že evoluce prosazuje ženy, které preferují muže disponující takovými vlastnostmi, jež s sebou přinášejí užitek a které odmítají muže s vlastnostmi, jež přinášejí ztráty (BUSS, 2009). Při výběru partnera musejí ženy rozlišit a dobře odhadnout signály, které napovídají, zda tento muž opravdu disponuje potřebnými vlastnostmi, které jsou pro danou ženu důležité.

Jedna z nejdůležitějších vlastností u muže jsou zdroje a jeho přístup k nim. Buss říká, že vývoj samičích preferencí pro takové samce, kteří nabízejí bohaté zdroje, je zřejmě nejstarší a univerzálně platný základ samičího výběru v celé živočišné říši (BUSS, 2009). Ženy preferují ekonomické zdroje téměř dvakrát více než muži. Todosijević, Ljubinković a Arančić provedli výzkum v Srbsku a zjistili, že ženy nevnímaly vlastnosti u partnera přímo spojené s materiálním bohatstvím za více žádoucí než muži. Rozdíly získaly u rysů nepřímo souvisejících s materiálním bohatstvím potencionálního partnera a jeho připravenost sdílet zdroje rovným dílem - ženy více preferovaly a považovaly za více žádoucí vlastnosti jako je vážnost, nezávislost v podnikání a upřímnost (TODOSIJEVIĆ aj., 2003).

Podle evoluční psychologie ženy touží po mužích na vysokých postech ve společnosti, protože pomocí vysokého sociálního postavení je možné ovládnout zdroje. Díky nim mohou rodiče zabezpečit svoje děti a vyšší společenské postavení současně umožňuje dětem zúčastnit se nejrůznějších společenských příležitostí.

Buss popisuje výzkum, který zjistil, že americké ženy kladou u svých partnerů velký důraz na vzdělání a stupeň profesionality – vlastnosti, které mají úzkou souvislost se společenským statutem. Uvedená studie prokázala, že ženy hodnotí nedostatek vzdělání u potenciálních manželů jako vysoce nežádoucí (BUSS, 2009).

Evoluční psychologie popisuje ženský výběr partnera na mnoha dalších příkladech a jednoznačně stále vede jediné téma - ženy si hledají muže, kteří mají větší přístup ke zdrojům, aby pomocí těchto zdrojů zabezpečili svoji rodinu po všech stránkách. Podle ní preferují ženy o něco vyšší věk u svého potenciálního partnera, než mají ony samy, protože s vyšším věkem souvisí vyšší postavení ve společnosti a tudíž vyšší možnost dostat se ke zdrojům. Ženy též preferují muže vyšší postavy, protože to také souvisí se sociálním statutem. Čím vyšší je muž, tím má ve všech kulturách obvykle vyšší sociální status, protože má potenciální převahu nad ostatními muži. Dále je také pro ženy při výběru partnera důležité, až nepostradatelné, mužovo zdraví.

4.2 Materialismus a manželství

Brigham Young University a William Paterson University provedla výzkum, díky němuž se zjistilo, že páry, ve kterých jeden nebo oba partneři kladli velký důraz na získávání nebo utrácení peněz, byly méně stabilní a uspokojivé. Jason Carrol, hlavní autor studie, tvrdí, že jejich studie ukázala, že materialismus byl spojen s manželi s nižší úrovní citlivosti a emocionální zralosti. Materialismus byl také spojen s méně efektivní komunikací mezi partnery, vyšší úrovní negativního konfliktu, nižší spokojeností ve vztahu a

menší stabilitou manželství. Každý pátý pár přiznal, že oba dva partneři pociťují silnou lásku k penězům. Každý sedmý pár, kde oba dva partneři vykazovali nízkou úroveň materialismu, měl o 10 až 15 % vyšší kvalitu a spokojenost v manželství. Zajímavé bylo i zjištění, že korelace mezi materialismem a manželskými problémy byla stabilní, bez ohledu na skutečné bohatství páru (cit. dle HUTSCHISONA, 2011).

Zjištění nemusí nutně znamenat, že je to materialismus sám, co poškozuje vztahy lidí. Materialistická hodnotová orientace může být spojena s dalšími nezjištěnými faktory, jako je deprivace v dětství, které by mohly hrát klíčovou roli v další manželské spokojenosti. Nebo to může znamenat, že lidé jsou více zaměřeni na vydělávání peněz a tím pádem méně vkládají energii do kultivace jejich manželského vztahu.

PRAKTICKÁ ČÁST

5 VÝZKUMNÉ ŠETŘENÍ

V svém výzkumném šetření bakalářské práce se zabývám materialistickou hodnotovou orientací a výběrem životního partnera. Navazuji tak na teoretickou část, kde popisuji jak materialistickou hodnotovou orientaci, tak výběr životního partnera.

5.1 Cíl výzkumného šetření

Jedinec s materialistickou hodnotovou orientací klade velký význam na hmotné statky a myslí si, že díky nim dosáhne svých žádoucích cílových stavů, včetně štěstí. Je mnoho způsobů, jak získat bohatství, hmotné statky a tím pádem i štěstí – najít si dobře placenou práci, vyhrát v loterii, chytře investovat anebo si najít bohatého životního partnera.

V minulosti se v naší společnosti uzavíraly sňatky hlavně proto, aby se spojil majetek dvou rodin. Rodiče vybírali vhodného partnera pro své děti dle množství majetku a potom se domluvila svatba. Dnes si sice u nás jedinci vybírají sami své životní partnery, ale jsou kritéria výběru jiná?

Cílem mého výzkumného šetření bylo zjistit, zda má vliv materialistická hodnotová orientace na výběr životního partnera u žen. Zda si ženy, které jsou více materialisticky hodnotově orientovány, vybírají partnera podle jeho materiálních statků.

5.2 Výzkumné hypotézy

Hypotéza 1: *Čím více je žena materialisticky hodnotově orientovaná, tím více je pro ni důležité finanční zabezpečení jejího budoucího životního partnera.*

Ženy materialisticky hodnotově orientované dávají velký důraz na majetek a hmotné statky a považují je za jednu z nejdůležitějších věcí v životě. Sňatkem dvou lidí dochází mimo jiné i ke spojení majetku dvou lidí. Předpokládáme, že žena materialisticky hodnotově orientovaná při výběru bude dávat velký důraz na finanční stránku budoucího partnera, protože díky jeho financím může dosáhnout vytouženého štěstí v podobě bohatství.

Hypotéza 2: *Čím více je žena materialisticky hodnotově orientovaná, tím více je pro ni u životního partnera důležitá jeho touha po rodině a vztah k dětem.*

Podle teorie výběru partnera podle evoluční psychologie si ženy vybírají partnera s přístupem k ekonomickým zdrojům proto, aby zabezpečil je a hlavně jejich děti. Předpokládáme tedy, že materialistická žena si vybere muže s touhou po rodině, který by mohl mít stejný názor na využití financí k zabezpečení rodiny.

Hypotéza 3: *Čím jsou ženy starší, tím méně jsou materialisticky hodnotově orientované.*

Předpokládáme, že čím je žena starší a má více životních zkušeností, tím spíše pro ni budou důležitější jiné věci, než majetek a hmotné statky.

Hypotéza 4: *Čím více jsou ženy materialisticky hodnotově orientované, tím více je pro ně důležitý vzhled jejich budoucího životního partnera.*

Je dokázáno, že více atraktivní muži mívají vyšší sociální status a tím pádem větší přístup k ekonomickým zdrojům. Předpokládáme, že materialistické ženy výběrem více atraktivních partnerů chtějí dosáhnout vyššího sociálního statusu.

Hypotéza 5: *Čím mají ženy nižší dosažené vzdělání, tím více jsou materialisticky hodnotově orientované.*

Tato hypotéza navazuje na výzkum Bariekzahyové aj. (2009), která vyzkoumala, že mezi studenty středních odborných učilišť je více materialistů a

mezi studenty gymnázií je méně materialistů. My předpokládáme, že mezi ženami s nižším dosaženým vzděláním se nachází víc materialistek a mezi ženami s vyšším dosaženým vzděláním se nachází méně materialistek.

5.3 Výzkumný vzorek

Ve svém výzkumném šetření jsem se rozhodla zkoumat jen ženy v období mladší dospělosti, tj. ve věku 18 až 30 let.

Důvod zvolení pro výzkum jen jednoho pohlaví byl čistě praktický. Bakalářská práce má kratší rozsah, který bych nutně přesáhla, pokud bych zkoumala obě pohlaví. Výběr konkrétního pohlaví, tedy žen, byl zvolen na základě mé domněnky, že ženy se k mému výzkumu budou hodit lépe, protože na nich se spíše uvidí vliv materialistické hodnotové orientace na výběr životního partnera.

Zvolila jsem věkové rozpětí 18 až 30 let proto, že v tomto věku si ženy nejčastěji vybírají svého životního partnera a tím pádem si utvářejí představu o kritériích své volby.

Celkem 500 kandidátek se zúčastnilo mého výzkumného šetření. Po vyřazení 25 nevyhovujících kandidátek měl výzkumný vzorek rozsah 447 respondentů. Jejich rozdělení podle věku zobrazuje tabulka č. 2.

Tabulka 2: Věkové rozložení respondentek

		Četnost	Procenta
Valid	18	23	5,1
	19	38	8,5
	20	39	8,7
	21	50	11,2
	22	85	19,0
	23	61	13,6
	24	47	10,5
	25	35	7,8
	26	22	4,9
	27	9	2,0
	28	13	2,9
	29	10	2,2
	30	15	3,4
Celkem		447	100,0

Většinu vzorku tvořily studentky, což se dalo, v souvislosti se zkoumaným obdobím mladší dospělosti a vzhledem k věkovému rozložení, očekávat. Nadpoloviční většina udávala nejvyšší dosažené vzdělání SŠ s maturitou.

Tabulka 3: Nejvyšší dosažené vzdělání respondentek

		Četnost	Procenta
Valid	ZŠ/SŠ bez maturity	36	8,1
	SŠ s maturitou	253	56,6
	VOŠ	23	5,1
	VŠ	135	30,2
Celkem		447	100,0

Tabulka 4: Četnost studujících a pracujících

		Četnost	Procenta
Valid	Studuji	289	64,7
	Pracuji	76	17,0
	Studuji a pracuji	67	15,0
	Jiné	15	3,4
Celkem		447	100,0

5.4 Metody výzkumu dat

Pro svou bakalářskou práci jsem zvolila kvantitativní formu výzkumu, který měl podobu dotazníkového šetření. Výzkumné šetření bylo anonymní a proběhlo od 15.února do 15.března 2013. Dotazník obsahoval 40 otázek.

K provádění výzkumu pro tuto bakalářskou práci byl použit dotazník skládající se ze tří částí. V první části byly otázky týkající se identifikace respondenta, kde se zjišťovaly údaje o věku, pohlaví a vzdělání.

Další částí byl dotazník, který byl vytvořen na základě vlastní konstrukce a zabýval se kritérii výběru životního partnera. Respondentky byly dotazovány na mnoho věcí týkajících se hodnot hledaných u životního partnera, ale ne všechny z výsledných informací byly potřebné k mému výzkumu. Zvolila jsem mnoho otázek navíc, protože jsem nechtěla, aby respondentky v průběhu dotazování přišly na záměr mého výzkumného šetření. Otázky, které jsem pokládala za důležité, byly skryty mezi dalšími, pro výzkum méně důležitými, otázkami.

Třetí část dotazníkového šetření se týkala materialistické hodnotové orientace, k jejímuž měření byla použita 18-ti položková Škála materialistických hodnot (Materialistic Value Scale – MVS; Richins 1992), na kterou se odpovídá pomocí Likertovy škály, která používá jednak výrok (souhlasím; nesouhlasím) ale i stupnici označující jeho míru (spíše souhlasím; spíše nesouhlasím).

Dotazník na Škálu materialistických hodnot byl dán jako poslední v pořadí ze záměrného důvodu. V tomto dotazníku se objevuje mnoho otázek týkajících

se náhledu na majetek a hmotné statky. Pokud by respondentka vyplňovala tuto část jako první či druhou, mohl by být její náhled na celý dotazník ovlivněn a v části dotazníku o výběru partnera by nemusela odpovídat zcela upřímně. Celkový vzhled dotazníku je možné najít v přílohách této bakalářské práce.

5.5 Sběr dat

Dotazník byl umístěn na český internetový server Vyplňto.cz v rámci neplaceného balíčku služeb Free. Tento server umožňuje zaregistrovaným uživatelům zveřejnit svůj dotazník zdarma. K dotazníku byl veřejný přístup, protože jsem chtěla získat co největší počet respondentů. Kritéria pro výběr respondentů byla jen určité pohlaví a určitý věk. Pokud některý z respondentů nevyhovoval daným kritériím, byl vyřazen ze vzorku respondentů.

Pro urychlení vyplňování jsem rozesílala odkaz na dotazník po sociálních sítích, mezi své přátele, a žádala je o přeposlání dalším lidem, které znali a kteří splňovali daná kritéria. Ke každému poslanému odkazu jsem přidala i žádost o vyplnění s krátkým komentářem.

5.6 Způsob zpracování dat

Výsledný vzorek obsahoval 500 respondentů, z nichž byli vyřazeni respondenti, kteří nevyhovovali pohlavím a věkem. Vytříděná data byla poslána vedoucímu této práce panu docentu Karlu Hnilicovi, který pomocí počítačového programu SPSS vyhodnotil získaná data do programu Microsoft Excel 2007.

Dotazník začínal identifikačními otázkami č. 1-5, které zjišťují například věk a nejvyšší dosažené vzdělání respondentů, a zda jsou studující či pracující. Otázky č. 6-22 se dotazovaly na problematiku výběru partnera. Otázky č. 23-40 byla Škála materialistických hodnot (MVS – Richins, 1992).

Protože se má práce zabývat vlivem materialistické hodnotové orientace na výběr životního partnera u žen, bylo důležité vyhodnotit třetí část dotazníku týkající se škály materialistických hodnot (MVS) jako samostatný dotazník. Díky

tomu byla u každé respondentky vyhodnocena míra její materialistické hodnotové orientace, která byla následně použita ke korelacím s otázkami v první a druhé části dotazníku, týkajícími se výběru partnera. Reliabilita škály MVS: $\alpha = 0,883$.

6 VÝSLEDKY VÝZKUMU

6.1 Otázka č. 3

Otázka č.3 je uzavřená otázka, kde respondentky měly vybrat svoje nejvyšší dosažené vzdělání. Procentové zastoupení jednotlivých typů nejvyšších dosažených vzdělání je možné vidět ve výše uvedené tabulce č.3.

Uspořádáme-li jejich odpovědi na škále: ZŠ/SŠ bez maturity =1, SŠ d maturitou = 2, VOŠ = 3 a VŠ =4 činí korelace s indexem škály materialistické hodnotové orientace zápornou hodnotu ($r = -0,203$). Z toho, je zřejmé, že čím vyšší vzdělání mají respondentky, tím jsou menší materialistky.

6.2 Otázka č. 6

Jedná se o uzavřenou otázku, kde respondentky měly za úkol vybrat ze tří odpovědí na otázku: *Chcete, aby váš životní partner měl vyšší nebo nižší nejvyšší dosažené vzdělání než vy?* Získaná data jsou vyhodnocena v tabulce č.5.

Tabulka 5: Výška vzdělání budoucích životních partnerů

		Četnost	Procenta
Valid	Nižší	24	5,4
	Stejně	328	73,4
	Vyšší	95	21,3
Celkem		447	100,0

Z tabulky je zřejmé, že respondentky nejvíce preferují, aby jejich budoucí životní partner měl stejné vzdělání, jako mají ony samy.

Uspořádáme-li jejich odpovědi na škále: nižší = 1, stejně = 2 a vyšší = 3, je korelace s indexem škály MVS statisticky nevýznamná ($r = -0,010$). Z korelace obou škál je patrné, že míra materialismu u žen nesouvisí s jejich kritérii na nejvyšší dosažené vzdělání u jejich životních partnerů.

6.3 Otázky č. 7-14

V těchto otázkách byly respondentky dotazovány na přiřádanou míru důležitosti jednotlivých vlastností u životního partnera. Škálu míry důležitosti u každé otázky znázorňují čísla od 1 do 5, s tím, že 1 - nejmenší důležitost a 5 - největší důležitost.

Otázka č. 7: *Do jaké míry je u životního partnera důležitá schopnost naslouchat?*

- Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č.6.

Tabulka 6: Míra důležitosti schopnosti naslouchat u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	6	1,3
2	12	2,7
3	29	6,5
4	203	45,4
Nejvíce	197	44,1
Celkem	447	100,0

Z tabulky vyplývá, že většina respondentek považuje u partnera schopnost naslouchat jako za velmi důležitou vlastnost.

Korelace škály míry důležitosti schopnosti naslouchat u životního partnera s indexem škály MVS je $r = -0,005$. Korelace jednotlivých škál udává, že míra důležitosti schopnosti naslouchat nesouvisí s mírou materialismu u žen.

Otázka č.8: *Do jaké míry je u životního partnera důležitá tolerance? –*

Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 7

Tabulka 7: Míra důležitosti tolerance u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	7	1,6
2	12	2,7
3	31	6,9
4	186	41,6
Nejvíce	211	47,2
Celkem	447	100,0

Z tabulky je patrné, že většina respondentek považuje toleranci u svého budoucího partnera za velmi důležitou.

Korelace škály míry důležitosti tolerance u životního partnera s indexem škály MVS je záporná a statisticky významná ($r = -0,120$). Korelace obou škál ukazuje, že čím jsou ženy větší materialistky, tím méně je pro ně důležitá tolerance u jejich budoucího životního partnera.

Otázka č. 9: Do jako míry je u životního partnera důležité vzdělání? –

Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 8

Tabulka 8: Míra důležitosti vzdělání u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	47	10,5
2	115	25,7
3	183	40,9
4	84	18,8
Nejvíce	18	4,0
Celkem	447	100,0

Z tabulky je patrné, že respondentky považují vzdělání svého budoucího partnera za středně důležité.

Korelace škály míry důležitosti vzdělání u životního partnera s indexem škály MVS je statisticky nevýznamný ($r = 0,042$). Z korelací obou škál je patrné, že míra materialismu u žen nesouvisí s mírou důležitosti vzdělání u jejich budoucího partnera.

Otázka č. 10: Do jaké míry je u životního partnera důležitý smysl pro humor? -
 Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 9.

Tabulka 9: Míra důležitosti smyslu pro humor u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	7	1,6
2	22	4,9
3	54	12,1
4	195	43,6
Nejvíce	169	37,8
Celkem	447	100,0

Tabulka udává, že pro ženy je smysl pro humor u jejich budoucího životního partnera hodně důležitý.

Korelace škály míry důležitosti smyslu pro humor u životního partnera s indexem škály MVS je $r = -0,067$. Z korelace obou škál je patrné, že míra materialismu u žen a míra důležitosti smyslu pro humor u jejich budoucího partnera spolu nijak nesouvisí.

Otázka č.11: Do jaké míry je u životního partnera důležitá měsíční mzda? -
 Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č.10

Tabulka 10: Míra důležitosti měsíční mzdy u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	19	4,3
2	78	17,4
3	223	49,9
4	109	24,4
Nejvíce	18	4,0
Celkem	447	100,0

Z tabulky je patrné, že měsíční mzda u budoucího partnera je pro ženy středně důležitá.

Korelace škály míry důležitosti smyslu měsíční mzdy u životního partnera s indexem škály MVS je kladný a statisticky velmi významný ($r = 0,337$). Z toho plyne, že čím jsou ženy více materialisticky hodnotově orientované, tím více je pro ně důležitá měsíční mzda jejich budoucího životního partnera.

Otázka č.12: *Do jaké míry je u životního partnera důležité mít společné zájmy, přátele?*- Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č.11.

Tabulka 11: Míra důležitosti společných zájmů a přátel u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	7	1,6
2	32	7,2
3	93	20,8
4	221	49,4
Nejvíce	94	21,0
Celkem	447	100,0

Z tabulky vyplývá, že mít společné přátele a zájmy se svým budoucím životním partnerem je pro ženy středně důležité.

Korelace škály míry důležitosti mít společné zájmy a přátele se životním partnerem a indexu škály MVS je $r = 0,031$. Z toho plyne, že míra materialismu u žen nesouvisí s mírou důležitosti mít společné přátele a zájmy.

Otázka č.13: *Do jaké míry je u životního partnera důležitý vzhled?*- vyhodnocená data znázorňuje tabulka č.12.

Tabulka 12: Míra důležitosti vzhledu u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	11	2,5
2	80	17,9
3	210	47,0
4	126	28,2
Nejvíce	20	4,5
Celkem	447	100,0

Z tabulky je patrné, že vzhled u budoucího životního partnera je pro ženy středně důležitý.

Korelace škály míry důležitosti vzhledu životního partnera a indexu škály MVS je kladný a statisticky významný ($r=0,260$). Z korelace obou škál vyplývá, že čím je žena větší materialistka, tím více je pro ni důležitější vzhled jejího budoucího životního partnera.

Otázka č. 14: Do jaké míry je u životního partnera důležité být finančně zajištěný? – Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 13.

Tabulka 13: Míra důležitosti finančního zajištění u životního partnera

	Četnost	Procenta
Valid Nejméně	10	2,2
2	66	14,8
3	196	43,8
4	139	31,1
Nejvíce	36	8,1
Celkem	447	100,0

Z tabulky plyne, že finanční zajištění budoucího životního partnera je pro ženy středně důležitá.

Korelace škály míry důležitosti být finančně zajištěný u životního partnera a indexu škály MVS je kladný a statisticky významný ($r=0,281$).

Z toho plyne, že čím více je žena materialisticky hodnotově orientovaná, tím více je pro ni důležité finanční zajištění jejího budoucího partnera.

6.4 Otázka č. 15

V otázce č. 15 měly respondentky za úkol co nejupřímněji seřadit podle důležitosti vypsané životní hodnoty, kdy číslice 10 znamená nejvíce důležité hodnoty a číslice 1 nejméně důležité.

Tato otázka byla pro některé respondentky složitá, a proto na ni řada z nich odpověděla částečně nebo neodpověděla vůbec. I přesto byly výsledky vyhodnoceny v podobě průměrné hodnoty každé životní hodnoty na základě jejího hodnocení respondentkami, tato průměrná hodnota je zaokrouhlena na dvě desetinná místa. Získaná průměrná čísla každé životní hodnoty jsou znázorněna v tabulce č. 14.

Tabulka 14: Průměrné hodnocení životních hodnot respondentek

	Hodnocení
Láska a partnerství	8,23
Zdraví	7,42
Rodina	7,37
Přátelé	6,24
Vzdělání	5,08
Zájmy	5,01
Práce a kariéra	4,94
Zábava	4,66
Peníze a majetek	4,34
Náboženství a víra	2,32

Na nejvyšších místech se umístily hodnoty jako láska a přátelství, zdraví a rodina. Naopak na nejnižších místech se umístili náboženství a víra, peníze a majetek.

6.5 Otázka č. 16

V otázce č. 16 měly respondentky seřadit podle důležitosti vypsané životní hodnoty, které jsou pro ně u jejich partnera důležité a kdy číslici 9 mají mít nejvíce důležité hodnoty a číslici 1 nejméně důležité.

Stejně jako u otázky č. 15 ani zde všechny respondentky nezodpověděly tuto otázku. I přesto byly výsledky zpracovány a následně vyhodnoceny v podobě průměrné hodnoty a tato průměrná hodnota je zaokrouhlena na dvě desetinná místa. Získaná průměrná čísla každé životní hodnoty jsou znázorněna v tabulce č. 15.

Tabulka 15: Průměrné hodnocení životních hodnot u životních partnerů

	Hodnocení
Povaha	9,00
Sexuální atraktivita	6,55
Fyzická atraktivita	6,36
Vztah k dětem	5,85
Touha po rodině	5,81
Vzdělání	5,51
Sociální status	5,27
Budoucí finanční situace	5,18
Aktuální finanční situace	4,48

Na nejvyšších místech se umístila povaha a po ní následuje sexuální a fyzická atraktivita.

6.6 Otázky č. 17-22

Poslední otázky druhé části dotazníku jsou uzavřené. Respondentka měla za úkol odpovídat na jednotlivé otázky buď kladně (ano) nebo záporně (ne). Pro korelaci se Škálou materialistických hodnot jsem uspořádala odpovědi na otázky tak, že odpověď ne = 1 a odpověď ano = 2, aby se to lépe počítalo.

Otázka č.17: *Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl ambicióznější?* – Vyhodnocená data jsou znázorněna v tabulce č. 16.

Tabulka 16: Ambicióznost životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	255	57,0
	Ano	192	43,0
Celkem		447	100,0

Z tabulky je patrné, že nadpoloviční většina respondentek si myslí, že by nebyla spokojenější, kdyby jejich partner byl ambicióznější.

Korelace škály otázky č. 17 a indexu škály MVS je kladná a statisticky významná ($r= 0,202$). Z toho plyne, že čím více jsou ženy materialisticky hodnotově orientované, tím spíše si myslí, že byly spokojenější, kdyby jejich partner byl ambicióznější.

Otázka č.18: *Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby byl váš partner pohlednější?* - Vyhodnocená data jsou znázorněna v tabulce č.17.

Tabulka 17: Pohlednost životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	334	74,7
	Ano	113	25,3
Celkem		447	100,0

Z tabulky je patrné, že většina žen si myslí, že by nebyla spokojenější, kdyby jejich partner byl pohlednější.

Korelace škály otázky č. 18 a indexu škály MVS je kladná a statisticky významná ($r = 0,188$). Z korelací obou škál vyplývá, že čím je žena větší materialistka, tím spíše si myslí, že by byla spokojenější, kdyby její partner byl pohlednější.

Otázka č.19: Myslíte si, že byste spokojenější, kdyby vás partner byl úspěšnější? - Vyhodnocená data jsou znázorněna v tabulce č. 18

Tabulka 18: Úspěšnost životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	236	52,8
	Ano	211	47,2
Celkem		447	100,0

Z tabulky plyne, že nadpoloviční většina respondentek si myslí, že by nebyla spokojenější, kdyby jejich partner byl úspěšnější.

Korelace škály otázky č.19 a indexu škály MVS je kladná a statisticky významná ($r = 0,292$). Z toho plyne, že čím je žena větší materialistka, tím spíše si myslí, že by byla spokojenější, kdyby její partner byl úspěšnější.

Otázka č. 20: Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl mladší?- Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 19.

Tabulka 19: Věk životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	423	94,6
	Ano	24	5,4
Celkem		447	100,0

Z tabulky je zřejmé, že téměř většina respondentek si myslí, že by nebyly spokojenější, kdyby jejich partner byl mladší.

Korelace škály otázky č.20 a indexu škály MVS je $r= 0,054$. Z korelace obou škál plyne, spokojenost či nespokojenost s věkem životního partnera nesouvisí s mírou materialismu u žen.

Otázka č. 21: *Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby vás partner byl bohatší?*- Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 20.

Tabulka 20: Majetek životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	252	56,4
	Ano	195	43,6
Celkem		447	100,0

Z tabulky je patrné, že nadpoloviční většina respondentek si myslí, že by nebyla spokojenější, kdyby jejich partner byl bohatší.

Korelace škály otázky č.21 a indexu škály MVS je kladná a statisticky velmi významná ($r=0,449$). Z toho plyne, že čím je žena více materialisticky hodnotově orientovaná, tím spíše si myslí, že by byla spokojenější, kdyby její partner byl bohatší.

Otázka č. 22: *Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl vzdělanější?*- Vyhodnocená data znázorňuje tabulka č. 21.

Tabulka 21: Vzdělanost životního partnera

		Četnost	Procenta
Valid	Ne	299	66,9
	Ano	148	33,1
Celkem		447	100,0

Z tabulky je patrné, že dvě třetiny respondentek si myslí, že by nebyly spokojenější, kdyby jejich partner byl vzdělanější.

Korelace škály otázky č.22 a indexu škály MVS je kladná a statisticky významná ($r = 0,188$). Z korelace obou škál plyne, že čím je žena větší materialistka, tím spíše si myslí, že by byla spokojenější, kdyby její partner byl vzdělanější.

7 ZÁVĚR VÝZKUMU

V této části své bakalářské práce shrnu výsledky svého výzkumu, jenž byl proveden za účelem zjistit platnost předem daných hypotéz a splnit cíl výzkumného šetření.

Hlavním cílem této části práce bylo zjistit, zda má vliv materialistická hodnotová orientace u žen na výběr životního partnera. Dotazníkovým šetřením, které se skládalo ze tří částí: identifikace respondentky, její náhled na kritéria při výběru partnera a její míra materialistické hodnotové orientace, jsem dospěla k závěru, že u žen má materialistická hodnotová orientace vliv na jejich výběr životního partnera.

Na začátku práce jsem si stanovila pět hypotéz. Ověřovala jsem jejich správnost na vzorku 447 respondentů ženského pohlaví.

7.1 Hypotéza 1

Podle první hypotézy lze očekávat, že čím více je žena materialisticky hodnotově orientovaná, tím více je pro ni důležité finanční zabezpečení jejího budoucího partnera. Výsledky korelačních analýz jsou s touto hypotézou v souladu. Pravdivost této hypotézy nám potvrdilo několik vyhodnocených dat.

Pravdivost se potvrdila v otázce č.11, kde uváděly respondentky míru důležitosti měsíční mzdy u životního partnera - čím větší byly ženy materialistky, tím spíše pro ně byla důležitá partnerova měsíční mzda.

Dále se první hypotéza potvrdila v otázce č.14, kde respondentky odpovídaly na míru důležitosti finančního zajištění jejich životního partnera. Čím více byly materialisticky hodnotově orientované, tím více pro ně bylo důležité finanční zajištění jejich partnera.

Správnost této hypotézy se projevila i v otázce č.16, kde respondentky měly seřadit podle důležitosti jednotlivé hodnoty u jejich životního partnera. Čím větší byly materialistky, tím důležitější pro ně byla aktuální a budoucí finanční situace jejich životního partnera.

V otázce č.19 byly respondentky dotazovány zda by byly spokojenější, kdyby jejich partner byl úspěšnější. Čím více materialisticky hodnotové orientované byly, tím spíše si myslely, že by byly spokojenější.

Ke stejným výsledkům jsem dospěla v otázce č.21, kde byly respondentky dotazovány, zda by byly spokojenější, kdyby jejich partner byl bohatší. Čím větší materialistky byly, tím spíše si myslely, že by byly spokojenější.

Všechna vyhodnocená data jednoznačně ukázala, že čím více jsou ženy materialisticky hodnotově orientované, tím více je pro ně důležité finanční zabezpečení budoucího životního partnera.

7.2 Hypotéza 2

Druhá hypotéza vycházela z předpokladu, že čím více je žena materialisticky hodnotově orientovaná, tím více je pro ni důležité u životního partnera jeho touha po rodině a vztah k dětem. Tento předpoklad vycházel z teorie výběru partnera podle evoluční psychologie, kdysi ženy vybírají muže s větším přístupem k ekonomickým zdrojům, aby pomocí nich zabezpečily svou rodinu. Výsledky korelační analýzy však nejsou v souladu s touto hypotézou.

Výsledky lze chápat tak, že více materialisticky hodnotově orientované ženy chtějí, aby jejich životní partner netrval na tom mít co nejdříve děti a nenaléhal na co nejčasnější založení rodiny. Ony samy si chtějí nejdříve udělat kariéru, získat si vysoký sociální status a mít přístup k ekonomickým zdrojům. Nasvědčuje tomu i dnešní doba, kdy čím dál tím častěji jsou ženy viděny ve vysokých funkcích, než tomu bylo v minulosti a kdy vydělávají více, než jejich partneři.

7.3 Hypotéza 3

Třetí hypotéza předpokládala, že čím jsou ženy starší, tím jsou méně materialisticky hodnotově orientované. Výsledky korelačních analýz potvrdily tuto hypotézu.

Hypotéza byla potvrzena v otázce č.2, kde respondentky udávaly svůj věk. Díky tomu byla zjištěna korelace mezi věkovou škálou a Škálou materialistické hodnotové orientace.

Vycházím tedy s předpokladu, že materialistická hodnotová orientace se v průběhu věku mění, respektive zmenšuje. Tato změna životních hodnot může být daná většími životními zkušenostmi.

7.4 Hypotéza 4

Čtvrtá hypotéza vycházela z předpokladu, že čím je žena větší materialistka, tím více je pro ni důležitý vzhled jejího životního partnera. Pomocí výsledků korelačních analýz byla hypotéza potvrzena. Správnost hypotézy nám potvrdily výsledky ze tří dotazníkových otázek.

V otázce č.13 jsem se respondentek ptala na míru důležitosti vzhledu jejich životního partnera. Čím více byla žena materialisticky hodnotové orientovaná, tím více pro ni byl vzhled partnera důležitý.

Správnost hypotézy byla potvrzena i v otázce č.16, kde měly respondentky seřadit hodnoty u životního partnera podle důležitosti. Čím více byly ženy materialistické, tím důležitější místo mezi hodnotami u partnera zaujímal fyzická atraktivita.

A i otázka č.18 potvrdila správnost čtvrté hypotézy. V ní byly respondentky dotazovány, zda si myslí, že by byly spokojenější, kdyby jejich partner byl pohlednější. Čím větší materialistky byly, tím více si myslely, že by byly spokojenější.

Atraktivnější jedinci dostávají lepší pracovní příležitosti a větší měsíční mzdu. Z tohoto faktu a z výsledků mého výzkumu lze říci, že více materialistické ženy považují při výběru partnera za více důležitý jeho vzhled z toho důvodu, že díky jeho vzhledu bude mít vyšší sociální status, vyšší měsíční plat a tím pádem větší možnost přístupu k ekonomickým zdrojům.

7.5 Hypotéza 5

Podle páté hypotézy lze předpokládat, že čím menší nejvyšší dosažené vzdělání žena má, tím více je materialisticky hodnotově orientovaná. Pomocí korelačních analýz byla tato hypotéza potvrzena.

Hypotéza navazuje na práci Bariekzahyové, která vyzkoumala, že nejvíce materialisticky hodnotově orientovaných jedinců je na středních odborných učilištích a nejméně mezi studenty gymnázií (BARIKZAHYOVÁ, 2008).

Žáci ze SOU většinou končí své vzdělání na těchto školách, a proto jejich nejvyšší dosažené vzdělání bývá SŠ bez maturity. Výsledky našeho výzkumu ukazují, že ženy, které mají nejvyšší dosažené vzdělání ZŠ nebo SŠ bez maturity, jsou nejvíce materialistické. Náš výzkum potvrzuje tedy výsledky výzkumu Bariekzahyové u žen.

Studenti gymnázií většinou pokračují ve studiu na vysokých školách, tím pádem jejich nejvyšší dosažené vzdělání bývá vysokoškolský titul. Z výsledků našeho výzkumu je patrné, že nejméně materialisticky hodnotově orientovaných žen je na vysokých školách. I v tomto případě potvrzuje náš výzkum výsledky Bariekzahyové u žen.

Vycházím tedy se stejných předpokladů Bariekzahyové, která se opírá o myšlenky Rusella W. Belka a tvrdí, že čím více je jedincům upřeno dosažení vyššího sociálního statusu prostřednictvím vzdělání, tím silněji mohou usilovat o získání vlivu, prestiže a úcty prostřednictvím demonstrování materiálních symbolů (BARIKZAHYOVÁ, 2009, s. 30).

ZÁVĚR

Ve své bakalářské práci jsem se zabývala vlivem materialistické hodnotové orientace na kritéria při výběru životního partnera u žen. V souladu s cílem výzkumného šetření bakalářské práce jsem se pokusila zjistit, jaká kritéria při výběru partnera jsou více důležitá u materialisticky hodnotově orientovaných žen, ve věku 18 -30 let, a jaká jsou méně důležitá. Na vybraném vzorku jsem se snažila dospět k závěru, že materialistická hodnotová orientace má u žen vliv na kritéria při výběru životního partnera.

Svou práci jsem započala studiem odborné literatury a na základě toho jsem vypracovala teoretickou část. V této části jsem nejprve vymezila pojmy související s hodnotami a hodnotovou orientací, vysvětlila pojem materialismus a vysvětlila výběr partnera u žen z pohledu evoluční psychologie. Zmapovala jsem některé příklady předchozích výzkumů, které se týkaly hodnot, hodnotové orientace, materialismu a výběru partnera u žen.

V praktické části bakalářské práce je zachycen průběh a výsledky výzkumu, který jsem provedla na vzorku 447 žen v období mladší dospělosti, tj. 18 - 30 let. Výzkum byl proveden za pomoci dotazníkové metody. Zajímalo mě, která kritéria při výběru považují více materialisticky hodnotově orientované ženy za více důležitá a které za méně důležitá. Výzkum prokázal, že čím více byly respondentky materialisticky hodnotově orientované, tím více bylo pro ně důležité při výběru životního partnera jeho finanční zabezpečení a jeho vzhled. Dále bylo zjištěno, že čím byla žena starší, tím byla méně materialisticky hodnotově orientovaná. To samé platí pro vzdělanost žen. Čím měla žena vyšší dosažené vzdělání, tím méně je materialisticky hodnotově orientovaná.

Myslím si, že na otázku, zda ovlivňuje materialistická hodnotová orientace kritéria výběru partnera u žen, se mi podařilo odpovědět. Zpracování mé bakalářské práce bylo pro mne přínosné a obohacující, protože jsem mohla hlouběji prozkoumat aktuální téma výběru partnera u žen. Podle mého názoru by

stálo za úvahu zkoumat tuto problematiku podrobněji a byla bych ráda, kdyby tato práce poskytla dalším zájemcům podnět k zamyšlení.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

- BARIEKZAHYOVÁ, T. Vlivy sociálního statusu a materialistické hodnotové orientace na spokojenost se životem studentů středních škol. *IV. Medzinárodná konferencia doktorandov odborov Psychológia a Sociálna práca*. FSVaZ UKH Nitra, 2009, s. 29 - 38.
- BELK, R. W. Materialism: Trait Aspects of Living in the Material World. *The Journal of Consumer Research*. 1985, roč. 12, č.3, s. 265 -280. ISSN 00935301.
- BUSS, D. M. *Evoluce touhy*. Přel. Josef HAUSMANN. Praha: Dauphin, 2009. ISBN 978-80-7272-214-3.
- CAKIRPALOGLU, P. *Psychologie hodnot*. Praha: Votobia, 2004. ISBN 80-7220-195-6.
- HARTL, P. a HARTLOVÁ, H. *Psychologický slovník*. 2. vyd. Praha: Portál, 2009. ISBN 978-80-7367-569-1.
- HAYESOVÁ, N. *Základy sociální psychologie*. Přel. Vladimír SMÉKAL. Praha: Portál, 1998. ISBN 80-7178-198-3.
- HNILICA, K. Vlivy materialistické hodnotové orientace na spokojenost se životem. *Československá psychologie*. 2005, roč. 49, č.5, s. 385-398. ISSN 0009-062X.
- INGLEHART, R. Ronald Inglehart. 1971. The Silent Revolution in Europe: Intergenerational Change in Post-industrial Societies. *The American Political Science Review*. 2006, roč. 100, č.4, s.991-1017. ISSN 0003-0554.
- KALMIJN, M. Assortative Mating by Cultural and Economic Occupational Status. *American Journal of Sociology*. 1994, roč.100, č.2, s. 422-452. ISSN 00029602.
- KASÍKOVÁ, H a VALIŠOVÁ A. *Pedagogika pro učitele*. Praha: Grada, 2007. ISBN 978-80-247-1734-0.

- KATRŇÁK, T. Strukturální příčiny poklesu sňatečnosti a nárůstu svobodných v devadesátých letech v České republice. *Sociologický časopis*. 2001, roč. 37, č.2, s.225-239. ISSN 0038-0288.
- MOŽNÝ, I. *Sociologie rodiny*. 2. vyd. Praha: SLON, 2002. ISBN 80-86429-05-9.
- NAKONEČNÝ, M. *Sociální psychologie*. 2. rozš. a přeprac. vyd. Praha: Academia, 2009. ISBN 80-200-1679-9.
- PRUDKÝ, L. a kol. *Inventura hodnot*. Praha: Academia, 2009. ISBN 978-80-200-1751-2.
- RICHINS, M. L. a DAWSON, S. A. Consumer Values Orientation for Materialism and Its Measurement: Scale Development and Validation. *Journal of Consumer Research*. 1992, roč. 19, č. 3, s. 303-316. ISSN 0093-530.
- ROKEACH, M. *The nature of Human Values*. New York: Free Press, 1973.
- ŘÍČAN, P. *Psychologie osobnosti*. 6.revid. a dopl. vyd. Praha: Grada, 2010. ISBN 978-80-247-3133-9.
- ŠIMÍČKOVÁ-ČÍŽKOVÁ, J. *Přehled sociální psychologie*. Olomouc: Univerzita Palackého, 2.vyd. 2004. ISBN 80-244-0929-1.
- ŠMOLKA, P. *Výběr partnera*. Praha: Grada, 2005. ISBN 80-247-1080-3.
- TODOSIJEVIĆ, B., LJUBINKOVIĆ, S. a ARANČIČ, A. Mate selection criteria: A trait desirability assessment study of sex differences in Serbia. *Evolutionary Psychology*. 2003, roč. 1, s. 116-126. ISSN 1474-7049.

Internetové citace

- HUTCHISON, C. Can't Buy Love: Materialism Kills Marriages. [online]. *ABC News*. c2011. [cit. 2013-04-02]. Dostupné z: <http://abcnews.go.com/Health/WomensHealth/buy-love-materialism-marriage-killer-study-finds/story?id=14721071#.UWaHjLWeOSp>

SHOEMAKE, E. G. Human Mate Selection Theory: An Integrated Evolutionary and Social Approach. [online]. *Journal of Scientific Psychology*. 2007. [cit. 2013-04-01]. Dostupné z: http://www.psycencelab.com/images/Human_Mate_Selection_Theory_An_Integrated_Evolutionary_and_Social_Approach.pdf

PŘÍLOHA

Dotazník

- 1. Vaše pohlaví:**
 - a) Muž
 - b) Žena

- 2. Váš věk:**

- 3. Vaše nejvyšší dosažené vzdělání:**
 - a) ZŠ/SŠ bez maturity
 - b) SŠ s maturitou
 - c) VOŠ
 - d) VŠ

- 4. Jste studující nebo pracující (práci se nemyslí brigáda)?**
 - a) studuji
 - b) pracuji
 - c) studuji a pracuji
 - d) jiné

- 5. Momentálně jsem ...**
 - a) nezadaná
 - b) ve vztahu více než měsíc
 - c) ve vztahu méně než měsíc
 - d) ve vztahu méně než rok
 - e) ve vztahu déle než rok
 - f) vdaná
 - g) rozvedená

6. Chcete, aby Váš životní partner měl vyšší nebo nižší nejvyšší dosažené vzdělání než vy?

- a) nižší
- b) vyšší
- c) stejné

7. Do jaké míry je u životního partnera důležitá schopnost naslouchat? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

8. Do jaké míry je životního partnera důležitá tolerance? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

9. Do jako míry je u životního partnera důležité vzdělání? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4

e) 5

10. Do jaké míry je u životního partnera důležitý smysl pro humor? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

11. Do jaké míry je u životního partnera důležitá měsíční mzda? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

12. Do jaké míry je u životního partnera důležité mít společné zájmy, přátele? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

a) 1

b) 2

c) 3

d) 4

e) 5

13. Do jaké míry je u životního partnera důležitý vzhled? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

a) 1

- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

14. Do jaké míry je u životního partnera důležité být finančně zajištěný? (1- nejméně, 5 – nejvíce)

- a) 1
- b) 2
- c) 3
- d) 4
- e) 5

15. Následující pojmy seřad'te sestupně podle důležitosti- co nejupřímněji. (10- velmi důležité, 1- naprosto nedůležité)

- a) Náboženství a víra
- b) Láska a partnerství
- c) Peníze a majetek
- d) Práce a kariéra
- e) Přátelé
- f) Rodina
- g) Vzdělání
- h) Zábava
- i) Zájmy
- j) Zdraví

16. Seřad'te a očísľujte tyto hodnoty podle toho, které jsou pro vás u vašeho životního partnera nejdůležitější. (9- velmi důležité, 1- naprosto nedůležité)

- a) Aktuální finanční situace

- b) Budoucí finanční situace
- c) Fyzická atraktivita
- d) Povaha
- e) Sexuální atraktivita
- f) Sociální status
- g) Touha po rodině
- h) Vzdělání
- i) Vztah k dětem

17. Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl ambicióznější?

- a) Ano
- b) Ne

18. Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby byl váš partner pohlednější?

- a) Ano
- b) Ne

19. Myslíte si, že byste spokojenější, kdyby vás partner byl úspěšnější?

- a) Ano
- b) Ne

20. Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl mladší?

- a) Ano
- b) Ne

21. Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby vás partner byl

bohatší?

- a) Ano
- b) Ne

22. Myslíte si, že byste byla spokojenější, kdyby váš partner byl vzdělanější?

- a) Ano
- b) Ne

23. Obdivuji lidi, kteří vlastní drahé domy, auta, a oblečení.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

24. Jeden z nejdůležitějších úspěchů v životě je získání materiálního vlastnictví.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

25. Nedávám moc velký důraz na množství materiálních věcí, které lidé vlastní jako znamení úspěchu.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

26. Věci, které vlastním, říkají hodně o tom, jak dobře se v životě mám.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

27. Líbí se mi vlastnit věci, které dělají na lidi dojem.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

28. Nevěnují moc pozornosti materiálních věcem ostatních lidí, které vlastní.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

29. Obvykle kupuji jen to, co potřebuji.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

30. Snažím se, aby můj život byl jednoduchý, co se majetku týče.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

31. Věci, které vlastním, nejsou pro mě tak důležité.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

32. Baví mě utrácet peníze na věci, které nejsou praktické.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

33. Kupování věcí mi dává spoustu radosti.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

34. Líbí se mi hodně luxusu v mém životě.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální

- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

35. Dávám menší důraz na materiální věci, než většina lidí, které znám.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

36. Mám všechno, co skutečně potřebuji k užívání si života.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

37. Můj život by byl lepší, kdybych vlastnil(a) určité věci, které nemám.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím
- e) Silně nesouhlasím

38. Nebyl(a) bych šťastnější, kdybych vlastnil(a) hezčí věci.

- a) Silně souhlasím
- b) Souhlasím
- c) Neutrální
- d) Nesouhlasím

e) Silně nesouhlasím

39. Byl(a) bych šťastnější, kdybych si mohl(a) dovolit koupit více věcí.

a) Silně souhlasím

b) Souhlasím

c) Neutrální

d) Nesouhlasím

e) Silně nesouhlasím

40. Někdy mi docela dost vadí, že si nemohu dovolit koupit všechny věci, které mám rád(a).

a) Silně souhlasím

b) Souhlasím

c) Neutrální

d) Nesouhlasím

e) Silně nesouhlasím

BIBLIOGRAFICKÉ ÚDAJE

Jméno a příjmení autorky: Aneta Benáková

Studijný program: Bc.

Studijný obor: Psychologie

Název práce: Vliv materialistické hodnotové orientace na kritéria výběru životního partnera u žen

Počet stran (bez příloh): 52

Počet titulů české literatury a pramenů: 14

Počet titulů zahraniční literatury a pramenů: 6

Počet internetových odkazů: 2

Vedoucí práce: Doc. PhDr. Karel Hnilica, Csc.

Rok dokončení práce: 2013

**Posudek vedoucího bakalářské práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: **Aneta Benáková**

Obor studia: psychologie

Název práce: *Vliv materialistické hodnotové orientace na výběr životního partnera u žen*

Vedoucí práce: doc. Karel Hnilica

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 56

Počet stránek příloh: X

Počet titulů v seznamu literatury: 22

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová příléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

		x		
--	--	---	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití výzkumných empirických metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

	x			
--	---	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

	x			
--	---	--	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

	x			
--	---	--	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

V práci jsou předloženy dvě teoretické perspektivy (hypotézy z evoluční psychologie a hypotézy o vlivu materialismu na kvalitu života). Predikce z těchto dvou perspektiv však mohou být někdy odlišné. Tam, kde se neshodují, jsou Vaše data spíše v souladu s první, nebo s druhou z nich?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Studie podle mého soudu vysoce převyšuje požadavky kladené na tento typ práce. Doporučuji autorce, aby z ní vybrala klíčové myšlenky a hlavní zjištění, sepsala z nich článek a nabídla ho redakci některého recenzovaného časopisu.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis: 10. 5. 2013

**Posudek vedoucího/oponenta bakalářské/diplomové práce
na Pražské vysoké škole psychosociálních studií**

Jméno a příjmení studentky: Aneta Benáková

Obor studia: Psychologie

Název práce: Vliv materialistické hodnotové orientace na kritéria výběru životního partnera u žen

Oponent práce: Mgr. Eva Petráková

Technické parametry práce:

Počet stránek textu (bez příloh): 52

Počet stránek příloh: 0

Počet titulů v seznamu literatury: 20

Počet internetových odkazů: 2

0**	1	2	3	4
-----	---	---	---	---

Výběr tématu

Závažnost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Oborová přiléhavost tématu

	x			
--	---	--	--	--

Originalita tématu a jeho zpracování

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování

Jazykové vyjádření (respektování pravopisné normy, stylistické vyjadřování, zvládnutí odborné terminologie)

	x			
--	---	--	--	--

Práce s odbornou literaturou a prameny (citace, parafráze, odkazy, dodržení norem pro citace, cizojazyčná literatura)

	x			
--	---	--	--	--

Formální zpracování (jasnost tématu, rozčlenění textu, průvodní aparát, poznámky, přílohy, grafická úprava)

	x			
--	---	--	--	--

Metody práce

Vhodnost a úroveň použitých metod

	x			
--	---	--	--	--

Využití praktických zkušeností

	x			
--	---	--	--	--

Obsahová kritéria a přínos práce

Přístup autora k řešené problematice (samostatnost, iniciativa, spolupráce s vedoucím práce)

--	--	--	--	--

Naplnění cílů práce

	x			
--	---	--	--	--

Vyváženost teoretické a praktické části v daném tématu

	x			
--	---	--	--	--

Návaznost kapitol a subkapitol

	x			
--	---	--	--	--

** 0 – nehodnoceno; 1 – výborně; 2 – velmi dobře; 3 – dobře; 4 – neprospěl/a

Dosažené výsledky, odborný vklad, použitelnost
výsledků v praxi

		x		
--	--	---	--	--

Vhodnost prezentace závěrů práce
(publikace, referáty, apod.)

		x		
--	--	---	--	--

Otázky a náměty k diskusi při obhajobě:

1. Domníváte se, že výběr respondentů přes sociální sítě neovlivňuje výsledky výzkumu? Ve Vašem vzorku bylo procento vysokoškoláček asi větší než v populaci.
2. Co znamená úspěšnost v otázce 19., kariérní postup nebo větší příjem?

Celkové hodnocení práce (klady, nedostatky):

Studentka se ve své bakalářské práci zabývá materialistickou hodnotovou orientací a výběrem životního partnera, zvolené téma považuji, vzhledem ke studijnímu programu, za vhodné.

Teoretická část bakalářské práce je srozumitelná, poměrně čtivá a obsahově dostačující. Autorka prokazuje, že umí pracovat s odbornou literaturou a že se nebojí prezentovat své vlastní názory a zkušenosti.

Praktickou část považuji za velmi pěkně zpracovanou, obsahuje informace bez zavádějících komentářů. Studentka v bakalářské práci zpracovává dotazník vyplněný neuvěřitelným počtem respondentů / 447/.

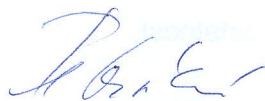
Po formální stránce je práce velmi pěkná, až na drobné chyby trochu znepríjemňující čtení.

Doporučení k obhajobě: doporučuji

Navrhovaná klasifikace: výborně

Datum, podpis:

14.5.2013

Mgr. Eva Petráková